

DIGS a llaor de que és venerada en de Santa Marga-

N.tra S.ra de Gràc l'església de la Tossa, rida de Montbui

ENTRADA:

Puix del místic Sol
Vós fóreu l'Aurora.
De Gràcia Senyora
doneu-nos consol.

I

Aquesta muntanya
de Montbui Queralt,
de la Marca-Espanya
n'era termenal
i de la gent mora
terrible control

II

Als Bisbes d'Ausona
donà aquest castell,
des de Barcelona
gran comte Borrell,
que fos fita alhora
del seu bisbat vol.

III

En ell hi tenia
des de temps ignot
ja Santa Maria,
un temple devot,
tron que d'allau mora
destruï el revolt.

IV

Amb l'Abat Oliba,
Bisbe que us té amor,
un nou temps arriba
pel vostre esplendor,
refer en bona hora
el temple resol.

V

D'eixa Senyoria
tots els seus Barons

de Santa Maria
foren uns fills bons,
cadascun l'adora
des del seu bressol.

VI

Els gavatxs un dia
volgueren cremar
vostra lmatge pia
en un gros fogar;
del vestit la vora
ni es rostí tan sols.

VII

Més tard gent impia
profanà el lloc sant,
la Pàtria sofría
en guerra sagnant,

el poble us enyora
enmig d'aquell dol.

VIII

La pau sospirada
un jorn retornà,
vostra Ermita amada
l'amor restaurà:
cada cop Pastora
d'un més gran estol.

IX

Segles us coronen
al cim de Montbui,
bells esplets us donen
com ahir avui,
ram que mai s'esflora
de bondats gresol.

X

La més bona Mare
sóu pels vostres fills,
mantell que els empara
en tots els perills,
si el mal ens acora,
si el dolor ens mòl.

XI

Des del tossal vostre,
guaita secular,
tota la gent nostra
volgueu Vós guardar.
De la vida en l'hora
de pondre's el sol.

TORNADA:

Puix de l'humà estol
sóu la guiadora
De Gràcia Senyora
doneu-nos consol.

V. Pregueu per nosaltres, Santa Mare de Déu.

R. Perquè siguem dignes de les promeses de Crist.

PREGUEM: Senyor, que infongueu a les nostres ànimes la vostra gràcia, perquè després que hem conegut, mitjançant l'Anunciació de l'Angel, l'Encarnació del vostre Fill Jesucrist, per la seva passió i la seva creu, arribem a la glòria de la resurrecció. Pel mateix Crist, Senyor nostre. R. Amén.

Dintre el segle x els Comtes de Barcelona, amb el propòsit d'estendre llurs dominis més enllà del riu Gaià, entaularen una dura lluita contra els alarbs i fortificaren gairebé tots els punts estratègics i de difícil accés a la Serra de Queralt, de tal manera que allà va restar fixat el límit extrem de la Marca Hispànica.

No obstant, els mitjans de defensa eren pocs i molt desigual la lluita. I quan, el 970, el Bisbe de Vic va rebre per a la seva església l'atribució d'aquests territoris de part del Comte Borrell, a fi de procurar llur repoblament, ben poca cosa va poder fer davant la inestabilitat produïda per les successives ocupacions i abandonaments de les torres i castells fortificats. Talment era imposat el poder alarb que el 985 Almançur va destruir alguns d'aquests castells fronterers, i arribà àdhuc a conquerir Barcelona.

Un temps després, el Comte Borrell repartí entre els seus servidors aquestes terres que no eren de ningú i organitzà de nou la fortificació de la frontera. L'any 987, el bisbe de Vic Froia erigí en son domini de la Tossa de Montbui una torre de construcció sòlida per a protecció dels parcers que conreaven aquelles terres veïnes. Al mateix temps va manar de construir dins del recinte fortificat una també sòlida església, de tres naus amb volta de canó sense cap mena de fustam, a fi d'evitar que fos incendiada pels moros en qualsevol possible incursió. Tres anys després, quan aquestes obres encara no eren ben acabades, es van paraitzar, a causa d'una gran sequedat que va obligar a emigrar aquells soldats-pagesos. Això va fer que la brossa en pocs anys s'emparés de tots aquells encontorns. De tal manera que quan el 1003 aparegué el fill d'Almançur, Abdelmèlik Almodàfar, en una altra *razzia*, ja no trobà ningú al seu pas, i pogué sense cap inconvenient presentar-se fins i tot davant de Manresa, si bé destruí Castellolí.

La recuperació de tot aquest territori va ésser molt lenta i penosa. Al cap de set anys ben llargs hom tornà a aixecar els castells abandonats i a llaurar les terres extremeres de la Marca Hispànica. El diaca Guillem era en 1023 el senyor de la Tossa, i ell fou qui acabà les obres de la torre de defensa i de l'església, morint en una batalla contra els moros en el castell de Santa Coloma de Queralt. El Bisbe Oliba la va consagrar, i a ell també es deu la construcció dels absis d'estil lombard a l'any 1035.

Després ben poc sabem ja de les vicissituds per què atravessaren aquestes edificacions. Les successives i victorioses batalles allunyaren els sarraïns d'aquestes terres i ja per sempre més. Això va fer que el castell perdés poc a poc la seva importància militar, mentre que l'església de la Tossa es transformaria en parròquia rural, que subsistí fins el 1614. La imatge de Maria (Nostra Dona de Gràcia) que presideix el temple, és una talla de fusta policromada del segle XIII, i fou restaurada l'any 1954, amb motiu de l'Any Marià.

Durant l'Edat Mitjana fou afegit a l'església primitiva pre-romànica un campanar d'espadanya, i en el segle XVI una capella sortint a l'exterior dedicada a la Verge del Roser.

Restaurada pels Serveis Tècnics de la Diputació Provincial de Barcelona a instigació del Patronat de la Muntanya de la Tossa, creat pel Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada el 1955, l'església de la Tossa de Montbui en l'actualitat constitueix l'únic exemplar pre-romànic català i un dels més bells de la Península.

El 28 de Setembre del 1961, el Rvdm. P. Abat de Montserrat, Dom Aureli M.ª Escarré, consagrà solemnament, amb la Comunitat benedictina, el nou altar.

Recentment s'ha iniciat la restauració de la Torre fortificada. Els primers treballs ja han fet possible l'habilitació d'una espaiosa sala per a manifestacions folklòriques i culturals de la comarca.

DE LA LLETRA DELS PRESENTS GOIGS N'ES AUTOR EL

M. ILLUSTRE MN. AMADEU AMENOS †

CANONGE DE LA SEU DE VIC,

PERFILADA PEL SR. RECTOR DE MONTBUI

MN. FRANCESC D'A. ESPINALT,

EXORNATS AMB UNA XILOGRAFIA D'ANTONI GELABERT

I MUSICATS PEL MESTRE JOAN JUST †.

EL TIRATGE S'HA FET ALS TALLERS DE

GRAFÍQUES ANOIA S.A. D'IGUALADA.

6 DE NOVEMBRE DEL 1980

EMTRADA TORNADA

Puix del mistic Sol Vós foreu l'aurora. De grà-cia Senyora
doneu-nos consol. Aquesta muntanya de Montbui Que-
ralt de la Marca Espanyanera terme-nal i de la gent mora terrible control.

1ª POSADA